

Adrijs

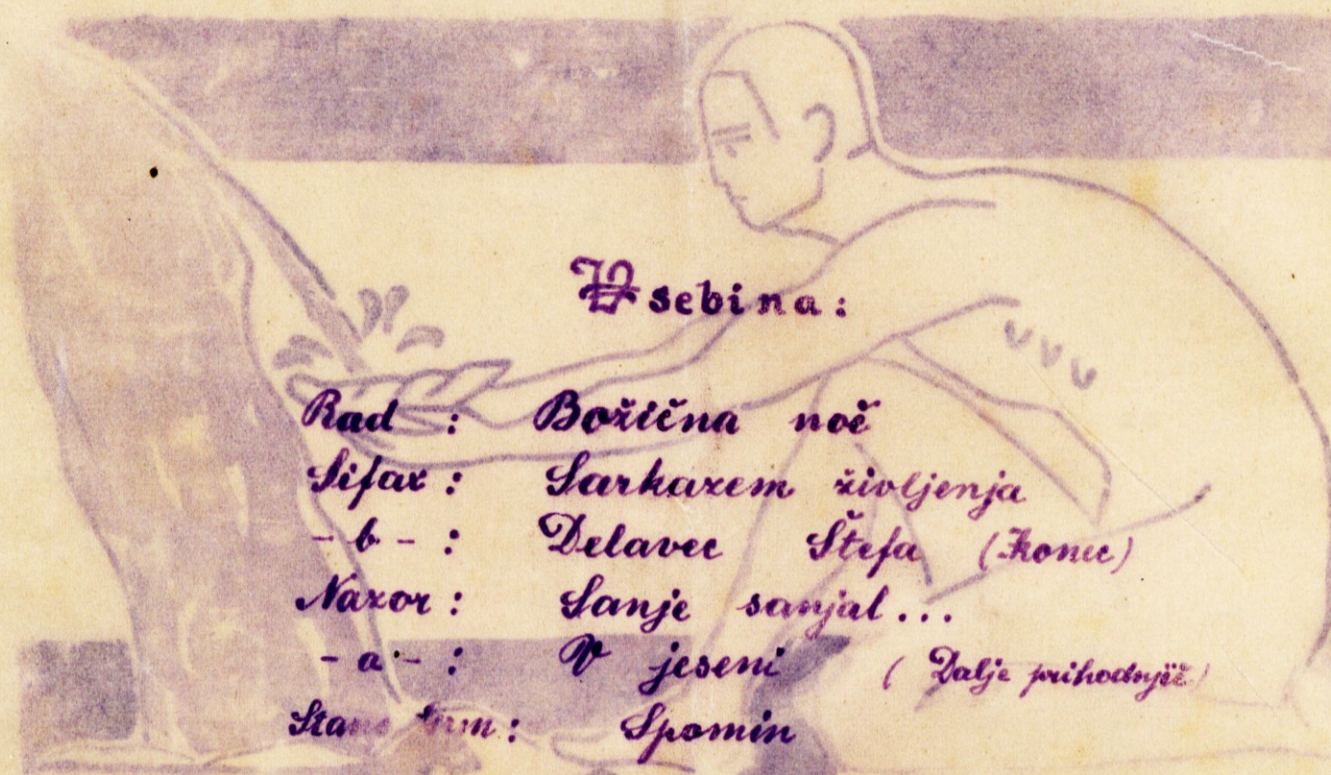

SOCA

ŠT. 3

W. J. ...

W sebi na :

- Rad : Božična noč
- Sifax : Sarkaxem življenja
- b - : Delavec Štefa (Kone)
- Naxor : Sanje sanjal ...
- a - : V jeseni (Dalje prihoduje)
- Stano ... : Spomin

Znanstveni del :

- Sifax : Socijalni in gospodarski razvoj po svetovni vojni.

0 131 / 1927 / 1928 a

020180561,3

Rad: *Božična noč.*

Sneg pada v noč...

*Kerje tam daleč inje se sovmerijo =
Polnoč!*

*Jo stazi vidi temno se postavo,
ki odbojneno, molče hitijo v noč...*

misli soče polnijo njih glavo =

ta e jaslicanskih mešna vidi pot.

In iz temine čudno

prav majhna, blede hiška ven odseva...

tam v kramur božjens inje so glasno tundra =

to molite je, ki v noč odmeva.

Božična noč usoj...

Jo duše vseh raji molite oneta =

posod veselje, mir, pokoj,

saj noč usoj je = sveta...

Kisa:

Sanja sem življenja.

Zauvan sanja našo dušo o solnem in o pomlad, ki je
že zdavno padla solnce s neba s prepade osennija in je se zdavno
umrla pomlad. Zauvan so sanje o solnem in o pomlad, le se spo-
minim me teta, ko se dušo progresso o umarstvo s netopirji posejane.
Le vni se našo umarstvo in preganjajo netopirji iz moje duše. -

Pomlad je živela tatkati in solnce je pošljalo
raz nebesni svod življenja in radost. V tisti kraj pomladi, ob tih-
tem žarčnem solnem, se je naselila blaženost in ljubezen o moje duše
in našo srce. Med pesnijsko vstajenja in mladosti, ni se je glasilo obroz
mene, si prišel ti, postane solnce ali sosed in si stopil na mojo
stran. In jaz, prej najhudi in plaha, sem se vpravdala ob tibi, pol-
na pogumnost in upod. Tvoje so napotila stebri po poti življenja. Tisti
čas se je rodil o solnem in pomladi velik ede val in je zajel moje in
tvoje srce.

Velika in lepa je bila našina ljubezen, do solnce je
segalo o do sosed. - o pomladjo se je slivala in s radostjo. Šlat tvoj
je spofit našini duši o mislila svo, da za vedno

Pa je dirje zabučalo na vzhod o in zahodu, kot bi se
tule obalnatle gore in ogujeni jeziki so optozili nebo in svinteni oblaki so
gastali solnce. Pdeto so se pobavale belene poljane, sunad po umliti
je savel čes nje in uditiil opojni duhi pomladi in mladosti. In v čem
činnostle te je sgrabilo s moji stran - is pomladi in ljubezni - tute
je tihle. o dnoje tucange, na vdele poljane, o umlitiil sunad.

Priznalo se je v bolesti moje srce, za tabor je gledalo moje srce
 ubo, ko te je tikalo neizprosno črna polca od mrena. A ti tedaj si me tola-
 žil in mi povelj, da se smiš Rivalu, da Rivalu zopet zaslepeno rdeči
 poljane in ozvalovi vsuj pombadi čes nje ter utihne peklenske burā-
 nje. Jas sem verjela tvoji besedam in sem upala, da si jim verjel in
 si upal ti.

Dolgo, dolgo sem čakala. Utihnil je pedel na vshodu in zahodu,
 ugasnili so ognjeni jeziki, razhlapel se je smrad po umiših. Jas pa um
 te čakala... Dolgo sem te čakala, da se povrneš v novo poživljeno polja-
 ne. Ter ni te bilo...

Kopet je zarovaljevala pombadi in je zasijalo solnce issa voin
 temih oblakov ter je sadonela pesem pombadi in mladosti. Tvoji duš
 pa je zavladač nraz, solnce je padlo zamo s neba in pesem življe-
 nja in mladosti je postala meni črna žalostinka. Ihojo zakravarilo srce
 pa se spominja tiste ljubezni - ki je segala do solnce in do ozepol...

Delavec Stefa.

(Nadaljevanje)

Spričo teh dejstev je srasel tudi dar črni sloves. Čim bolj
 se dan za danom izpopolnjujejo stroji, tembolj se v naši svoboda uže-
 vsko mišljenja, ker ne rabi svobodnega mišljenja, uževo umu neda
 da otupi in on postane le del duštvonega preživajočega se stroja.

Slučaj postane materino bolelo stozja, ki oparčuje eno samo edino telo,
t. j. da so neprestano vetri. - V tem družinskem stroju pač igrajo tudi
ljudje vlogo svetovih teles, ki se slepo podorjajo tužnim mislencem, tuji
volji, tuji misli. Oni nikdar ne razmislijo s svojo glavo, ne gledajo
s svojimi očmi in mihi ne čustvujejo s svojimi srcem. Umrevo je tako
reč, da tako življenjski človeka naših dni znači popolno otopenje in
otkamenjenje duševnosti. Od tod nato nastaja vse vsejahnino in kul-
turno propadanje pred oseno in plastjo otrovetra. Parliana „danas-
nost“, ki spravlja na dan najosčije budalosti det, modernost, bodisi o
Sportu, plesu, igri in drugih podobnih stvarih, duši postopoma vse
prirodno odjeko srca in vesti. Staršni „danasnost“ so kultura, na-
vala, napredek in vse ono, ki čisti in oplemenjuje dušo, smatam
nemoderne.

Edino življenje, ki je danes vsaj deloma še neovzročeno
po vplivih „danasnosti“, je življenje ki ga živi oas. Kmet se še pre-
cej trdno drži starih šeg in običajev, starega permistrstva itd., ker je
pač vse odraščanje se vseže celo duševnosti. Resitev naša je torej, da
se vrnemo k nekdanjemu življenju, k daskoljstvo in čistosti det.
Živi le eden, in to je smat. Predragi! - Pot vama je osčitano, tre-
ba je le volje in le tej smeri do popolnosti. Druša in duševnost stane
in če se to otapi, ostane le hlad.

Stefa se je ob koncu oklonil in oklonjen je odšel s priščinca,
kajti vedel je, da bode biskopu niso našle odmeva. Ko nekdo jih je
čuti in pojmuje, in to je bil on sam. Iz te globoko dušo so priverle vanje
te prenasgale grenkosti. Dopol so misli hitelo v deselo pravice in svobodnega
sanco, v deselo črnega smaha, iz potu rojinega, in sadovoljstvo in srečo, v
deselo čistih in neomadenovanih dušo. Tako je sangel in grenkosti
prevedoval našim našim Stefa Stepanič.

Sam: Sanje sanjal....

Večerni mrak pričasi
trudno pada na zemljo,
tarkat krilate sanje
duh truden objamno.

Obsorej v mesečini
sanjal sanje
za vasjo mladič krepak: -
- Glej, zemlja - nebesa
in on nebesčan!

Tujim reko medeno,
goro s soncem pozlačeno,
livade se kopajo v mavričnik barvok,
drevesa v srebrnem svitu bleste.-
In ona nebesčanka, on nebesčan! -

Popla želja duše izorjena
spleta temej in temej
v nerazumljivi ves. - Dvoje teles

Rot nramornat dip
tarkat ozaril je mavrični blest.-

Ah, bes! - Sanje izginejo
z ujimi sladkosti

in v gozo odaj vraste vprašanje:

" Je samo življenje li sanje ali grevnost? "

Pjeseri.

... kajne spado ...

Bilo je v jeseni. Mraz se je bil razpredel nad vasjo, ki je polagoma dospala. Luno za luno je ugatala po starih starih rib postopaj. Ob vsakem utrinku je zatremela podoba, na katero je stala vas, in poltoma se je razgrnila vena tanga.

V tej poltomi sem šel po klancu, ki se je za vasjo v soto vzdignil in izginil v gozd. Tse je bilo mirno v neki počitki in blaženosti in zdela se mi je, da sam samocat nastavljam tango.

Takrat je vstal karlov iz oči in pred mano nastala. Bila je predešen skrivnostnih, bil je to nekdanji prijatelj, s katero sva se pogovarjala v preteklih dneh v osmogočnem. Takrat sva bila čisto mlada in njegova mati nam je valila veskrat močnika v veliki sledi; dobro se nama je godilo.

Njegovo obličje je bilo blede ob posdrav in glas se mi je tresel. Hotel mi je morda izrasiti kaj težkega, ko je sunkovito in pretežno krepel; toda njegovo krepenje se je izgubilo brez odmeva v lesu. Na lice so mi ostale debele solze.

Nedil sem mi, ko je s ... varil napot med hiše. Nava govorila...

On je bolan... Lul sem krepenje njegovih slabotnih pri ob prvi besedi, ki jo je izgovoril, ko sva se po pet letih sopesne la. Kje je bil? Razšla sva se bila in pozabila, da sva sedaj si-vela skupaj. Nihče od tedaj nisem ... po njem, ne slisal besede o njem. Vroč se vraca na dom, ki izgleda pod vasjo. - Včasih sem se ozrl na to podjetje, in se morda spasil v uji življenja, da bi se veselil na klip pred davnimi, kjer je njegova mati

govorila... Podrtina je bila mrtva, njena streha prislonyena v
breg, je ne spadala ob veteru in dežju.

Vroč naj bo izrečena zgodba, ki sem jo bil pisal v tujt-
ni in za katero zdaj nisem oprasal no sem se vrnil. Vse bodo pro-
jasnili za mnogi zgodbi, kateri strnijo v nos & vteleseno grozo. Pra-
vil: bodo o ljudeh, ki so odšli in so vračajo utrujeni. Doma jih čaka
presenečenje. Njihov dom je porušeno; njihova sreča steta.

Stopila sta v nevro izbo & nizkim stropom. Medla svetloba
svetila na zaporko je svetila na bele stene, na miss in klop. Vse je
bilo blede; strahno o svoji blesti.

Vedini postelji pri prvi, podrti s težkimi odejami, je
ležala bolnica. Če časa do časa je pokr. bljcoala in ločila sapo &
bledini ustni. Mladši na tablanu polju so pričali, da je bolnica
reševati izbruhnila kri. Ko je je stisnilo - jelu, da se je dvignila
na postelji in zakricala, je ostala ob miss sloneča soseda in jo
zarilo do vratu. Glejala je mrtvo izpod težke odeje po sibi,
kako je hotela zadušiti naritni pogled na predmeti, posled-
nji smolini na toplenjs & otoci v boji za osvobodnji krah. Moč
je umrl za četiri pred leti. Sinove je usoda rasgnala pri mrtvi:
najstarejšega; je rasalo gluboko pod zemljo, kakor je pravi-
lo poročilo iz daljnih letal. Mladši so jo umrl, no je rasnal
za materini boleščini.

(Dalje.)

Ni srečota priti. Ni niti slabosti. Tudi najmočnejši
može padeti. Srečota in slabosti je ostati v blatu. Za vednost
ti.

(M. Vidović.)

Se vem kaj me je napotilo, da sem v nekem posnega večera
na svojem i sprehodu obiskal vojarsko pokopališče. -

Stal sem sredi tistega velikega polja in se spomnil na pre-
teklo vojno. Otok, sem bil tedaj, spominim pa se kljub temu še dobro,
kako so stopale stotuje moj in fantov mimo nas, ki smo jih z veseljem
gledali. Morda so gledali v tla, kot bi se tedaj vedeli, kaj jim je usojeno. -

Soč je bila miana, jasna, da sem razločil kakor ob dnevi
usako ualoment. Prava poletna noč. Stopil sem v kapelico, ki stoji ob
domu pokopališča. In vaje denega so denega, kakor spomini so bile
tihe, verno; nek tuden občutek me je pretresel, vse se mi je zdeto
očitanje vredno. Šalosti se je napolnilo moje srce. Dne več se nisem re-
solil življenja, nič nisem želal lepih uris med tovarši, saj je itak
ostalo življenje niz grenkosti in tepljenja. Ni vsišenega dela za narod,
ki je po najknejju usode se od usode tako zavijem, kakor bi proklet-
stvo ležalo nad njim. Zakaj so bila ova tiska srca, ki so se pred leti ju -
našna bila, na tako brezplodnem način steta? Izgubil sem se. Loco mi
je žalosti utripalo in moral sem izured grobov.

Mata so se šaripaje zapela in v nekem čudnem strahu
sem stopal med tisočih, ki so spali nemoteno spanje. Mata je ravno
odbila polnoč. Paremil sem se in samišljeno gledal v Soč, ki je supe-
če drvela v noč.

Zapel sem mata pokopališča in šel proti domu očitanje si
tore in sem uisli nad usodno potjo življenja.

Sifas: *Socijalni in gospodarski
razvoj po svetovni vojni.*

Svetovna vojna, ki je kot uničujoči vihar dirjala posebno na evropskem kontinentu in ki je zahtevala toliko energije in krvi, nima pomena samo kot vojna, ampak še bolj kot zgodovinski prekrat. Mnogo vojn je že dirjalo v Evropi, toda nobena ni imela toliko pomena kot svetovna vojna, namreč radi krize civilizacije, socijalnega reda in političnih oblik.

Socijalni red, katerega so francoska revolucija in ova gibanja, ki so bila x njo v xruhi, dovolj temeljito preustrojila, je pričel čimdalje pešati in je ponohod xadobil xopet lice predrevolucijskega socijalnega reda. Socijalni organizem v raznih političnih entetah ni več odgovarjal stopnji civilizacije in je bilical po reformi. Kljuje pleste ljudstva so se pričele vedno bolj xaradati svoje pravice do enakopravnosti x socijalnem redu, napram taborem in visjim slojem". Mase narodov so se porogibale in so xaklevale reforme.

Čisto sta si stala nasproti dva tabora: kapitalizem in aristokracija na eni strani, izvrsti razred poljedelcev in delavcev na drugi. Kludi so bili umiki, katere je xadala svetovna vojna obstoječemu in razvijaju, jatemu se socijalnemu organizmu, raznim narorom in idejam

ni so obstajali v predvojnem času.

I Roumans svetovno vojno smo prišli v temno dobo prenehanja in resnega dela na socialnem polju. Na vseh družinih in krajih se je delalo s polno paro, da se zaceli nove in stare eane socialnega organizma, da se ponovno popolnoma preuredi prejšni socialni red. Treba je bilo natanko prebrskati in presoditi vse prejšnje narave in ideje, ki se niso popolnoma ali deloma ugnale s porajčim se socialnim ustrezom. Kljub temu, da smo mislili, da je zavlada doba splošnega miru, vendar so se hip za hip začeli pojavljati novi, katere je zahtevala nova evolucija. Po velikih naporih in petrah, ki so jih dopineli, se mi je socialni razredi niso hoteli več slop potegniti absolutističnemu in porijalizmu in izstemažitemu kapitalizmu. V tem času klus se bolj kot nikoli poprej zavedali svojih pravic do enakopravnosti in zato so socialni zrel narodi niso strahali novih žetev. Tudi drugje se je reševalo pr-če probleme socialnega ustroz, karavno ne revolucijonarnim sistem, vendar pa je danes malo dejav v Evropi, ki bi ne bile sprejete v prvojnem času kakor reforme v svojem socialnem ustrozju. Delavec in kmet - nižji sloji sploh - se hočejo na vsak način izločiti do svojih pravic in zahtevajo ponovno popolno ponovno delno reformo na socialnem polju. V tej smisli so dela se naprej, neprenehoma, kar edino temu potonu pridenim v socialno političnem življenju do popolnosti in miru.

Kot socialni, tako je v obentih posledice vojne tudi gospodarski ustroz v posameznih političnih sistemih. Gospodarsko je bilo že pred vojno umeno razvito in v kulturnih aktivah, vendar pa so se vedno pogostejše pojavljale krize in krise

tudi tu. Te rane in krize so dosegle svoj vrhunec ravno v svetovni vojni. V svetovni vojni so države spoznale pomen gospodarstva bolj kot nikoli prej, spoznale so njegove neopake in potrebo njegovega razvoja, kot predpogoj za javno dobrobit. Strastno, a koristna tola je bila v tem pogledu svetovna vojna, ker je pokazala pred vsem neizmerno važnost gospodarskega faktorja nad vsemi ostalimi. Jasno so se začele saredati države šele med vojno in po vojni, kaj pomeni imeti doma dobro razvito industrijo, kaj pomeni pridelati na svojih tleh dovolj žita. Zato vidimo pri vseh, v tem oziru nekoliko zastarih državah danes neumorno gibanje za razvojem industrije in poljedelstva. Pri gospodarsko visoko razvitih državah pa opazimo v tem oziru strastno tekmovanje. Jasno se zavedajo države, da jim ne zadostuje samo zmaga, katere so dosegle v vojni, politična neodvisnost in preurejen socialni urednj, ampak predvsem - gospodarska neodvisnost. In zato so se države začele zanimati z nepopisno vnemljivostjo posebnost za produktivno gospodarstvo.

Skratka lahko rečemo, da je svetovna vojna doprinesla velik program: toliko politične, socialne in gospodarske, kot finančne in delavne, katerim morajo posamezne države slediti, ako hočejo doseči toliko zasluženo popolnost vsaj na socialnem in gospodarskem polju.

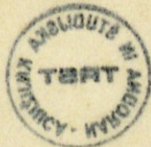

SOCCA

LETOY.

ST 5

ipsum in gestandi tunc
per totum vobis.

Trst 0

131/1927/1928

821.163.6-82

020030069,3

COBISS •

REPUBLIKA
SLOVENIJA
NARODNA IN
UNIVERSITNA
KUPILNICA TRST

SS 0

U sebi na :

- Rad* : *Božična noč*
Sifac : *Sarkaxem življenja*
- b - : *Delavec Štefa (konc)*
Nazor : *Sanje sanjal...*
- a - : *Ŧ jeseni (Dalje prihodnjč!)*
Stu - sm : *Spomin*

Znanstveni del :

- Sifac* : *Socijalni in gospodarski razvoj
po svetovni vojni.*

